

Luodusta nahkasta

Synteettistä sukupuolen tulkintaa

LAB-ammattikorkeakoulu

Kuvataiteilija (AMK), Kuvataide

2021

Nadiye Koçak

Tiivistelmä

Tekijä(t) Koçak, Nadiye	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 16	Valmistumisaika 2021
Työn nimi Luodusta nahkasta Synteettistä sukupuolen tulkintaa		
Tutkinto Kuvataiteilija (AMK), Kuvataide		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio		
Tiivistelmä <p>Kirjallisessa osuudessa pohditaan sukupuolta, tapoja, joilla sukupuolta on esitetty taiteessa ja avataan taiteellisen osuuden teosten toteutusprosessia.</p> <p>Opinnäytetyön taiteellisenä osana toteutettiin kahdeksanosainen, lateksisista käsistä sekä sormista koostuva sarja, jossa pyritään etsimään uusia sukupuolen ja kehollisuuden tulkintoja esittämällä sukupuolisuutta repaleisena, luotuna nahkana.</p> <p>Taiteellisen osuuden tuloksena on teossarja, jossa sukupuolisuus ilmenee kehosta tai itsestä poistettuna ja ulkopuolisena. Korulliset elementit ja lateksiin ihon jälkinä painautuneet rypyt ja karvat vievät luentaa dialektisesti kohti synteettistä, maskuliinisen ja feminiinisen jälkeistä sukupuolen tulkintaa.</p>		
Asiasanat sukupuoli, feminismi, kyborgi, keho, korutaide, käsitetaide		

Abstract

Author(s) Koçak, Nadiye	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 16	
Title of Publication Through Shed Skin Synthetic Readings of Gender		
Name of Degree Bachelor of Culture and Arts, Fine Arts, (UAS)		
Name, title and organization of the client		
Abstract <p>The thesis consists of a series of latex hands and fingers. The goal of the thesis is to explore new readings and interpretations of gender and the body through depictions of gender as shed skin.</p> <p>Gender is expressed in the series as external to, or excluded from, the body and the self. A synthesis, of worn – desired – elements of jewellery, and cast away – repulsive – hair and wrinkles captured in latex, paves the way towards readings of gender beyond masculine and feminine.</p>		
Keywords gender, feminism, cyborg, body, jewellery art, conceptual art		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Sukupuolesta.....	2
2.1	Sukupuolesta biologisena totuutena.....	2
2.2	Sukupuolesta ja abjektiosta.....	2
2.3	Sukupuolesta ja kyborgista.....	3
2.4	Sukupuolen jälkiä kuvataiteessa.....	3
3	Muotista teokseksi.....	8
4	Teokset.....	9
4.1	Kaikkiin suuntiin kerralla.....	9
4.2	Revitty.....	10
4.3	Merkityksetön paino.....	11
4.4	Väännetty.....	13
4.5	Kokonaisuudesta.....	13
5	Yhteenveto.....	15
	Lähteet.....	16

1 Johdanto

Opinnäytetyö pyrkii tutkimaan sukupuolen käsitettä ja asettamaan kyseenalaiseksi sen nykyisessä merkityksessään ja ilmenemismuodossaan. Opinnäytetyön kirjallinen osuus esittelee taiteellisen osuuden teoksia määritteleviä teoreettisia käsitteitä, pohtii sukupuolta ja tutkii, miten sitä on kuvattu kuvataiteessa. Opinnäytetyön taiteellinen osuus koostuu kahdeksan teoksen sarjasta.

Valitsin aiheen, koska muunsukupuolisena minua kiinnostavat ne seikat, joita pidämme olennaisina sukupuolisuuden määrittelyn kannalta. Yleensä sukupuolta luetaan ensisijaisesti kehon kautta. Valintaan vaikutti myös se, että olen käsitellyt sukupuolta teoksissani aikaisemminkin: vuonna 2019 tein sarjan pieniä kehoa ja kehon osia esittäviä objekteja nimeltä Bodies, jossa lähtökohtanani oli luoda kaksinapaista sukupuolikäsitystä rikkovaa representaatiota. Halusin opinnäytetyössä jatkaa aiheen käsittelemistä, mutta tavalla, joka haastaisi aikaisemmat teokseni visuaalisella ja teoreettisella tasolla. Myös suhtautumiseni niin sukupuolen käsitteeseen kuin sukupuolisuuteen yleisesti on muuttunut teoksen jälkeen ja opinnäytetyö heijastaa jossain määrin muutosta.

Opinnäytetyön taiteellisessa osuudessa lähtökohtana on erilaisten kehojen esittämisen sijaan kehon ja kehon jättämien jälkien käyttäminen merkinä sukupuolesta. Opinnäytetyön teoksissa kehosta poistunut ja poistettu iho esittää sukupuolta konkreettisena ja hajoamisen partaalla olevana objektina.

2 Sukupuolesta

2.1 Sukupuolesta biologisena totuutena

Sukupuoli mielletään usein biologiseksi totuudeksi. Ajatellaan, että ihmiset voidaan jakaa joko miehiin tai naisiin tiettyjen yksiselitteisesti yhdelle sukupuolelle ominaisten piirteiden perusteella. Tämän käsityksen mukaan sukupuolen voi tunnistaa paitsi ulkoisista piirteistä kuten vaikkapa pituudesta, hartioiden leveydestä, karvoituksesta, rinoista tai sukuelimistä, myös sisäisistä piirteistä. Puheen maneerit, käyttäytyminen, mieltymykset, tunteet ja ajatukset voidaan kaikki ymmärtää miehuudesta tai naiseudesta riippuvaisina tai ainakin sukupuolisuuteen vaikuttavana osatekijänä; tämän hegemonisen käsityksen sukupuolesta voidaan sanoa olevan reifioitu. Reifikaatio on inhimillisten luomusten ja ilmiöiden ymmärtämistä jonain muuna kuin ihmisen luomina; konkreettisina esineinä, ihmisestä irrallisina tai ihmisestä ulkopuolisina asioina, kuten esimerkiksi jonkun jumalallisen voiman tahtona tai luonnonlakeina (Berger & Luckmann 1999, 106, kirjoittajan suomennos).

Sukupuoli on kuitenkin ihmisen rakentama käsite. Se on vaihdellut paitsi eri yhteisöissä ympäri maailmaa, myös eri aikoihin ihmiskunnan historiassa. Vaikka sukupuolidiskurssissa puhutaan usein biologisesta ja sosiaalisesta sukupuolesta ikään kuin erillisinä ilmiöinä, on sukupuoli käsitteenä arkikielessä sekä käytännössä olemassa vain yhtenä ominaisuutena.

Opinnäytetyössä sukupuolen käsitteen hajoaminen on läsnä alleviivaavasti materiaalisissa ja töiden toteutustavassa. Kuvaamalla sukupuolta näin abjektina haluan esittää, että sukupuoli ihmistä määrittävänä luokkana ja sosiaalisena konstruktiona on aikansa elänyt ja tarpeeton.

2.2 Sukupuolesta ja abjektiosta

Psykoanalytikko ja filosofi Julia Kristeva (1982, 1–5) käyttää termejä abjekti ja abjektio esseessään Powers of Horror, kuvaamaan asiaa, joka synnyttää kuvituksen affektien kierteen rikkomalla rajaa minän ja toisen välillä. Toinen viittaa tässä yhteydessä filosofiseen ja psykoanalyttiseen toiseen, johonkin itsen ja minän ulkopuoliseen mutta toisaalta myös tiedostamattomaan (Tieteen termipankki, 2021). Esimerkeiksi abjektiosta Kristeva antaa luvussa Approaching Abjection muun muassa kehon eri eritteet, kuten ulosteen sekä kuolleen ruumiin.

Esseessä uloste ja eritteet merkitsevät minän ja toisen, eli subjektin ja objektin, rajan toista puolta, jonne minä siirtää tai poistaa sairaalloisen ja epäpuhtaan pysicsyksen puhtaana. Kuollut ruumis merkitsee tämän rajan tunkeutumista minän alueelle. Se tuo kuoleman, kuolleen tulevaisuudesta tähän hetkeen ja subjektin piiriin. Sen sijaan että 'minä' eli subjekti olisi

se, joka hylkää, 'minästä' tuleekin hylkäämisen objekti. Abjektia on kaikki se, mikä ei tottele rajoja ja sääntöjä: se, mikä on välissä: se, mikä on epämääräistä: se, mikä on yhdistelmää.

Sukupuoli ja sukupuolittaminen herättävät minussa samanlaisia reaktioita kuin ruumis Julia Kristevassa. Erityisesti tilanteessa, jossa sukupuolta tulkitaan väärin, kokemus tuntuu ikään kuin ryöväävän minulta paitsi eläväisen tulevaisuuden, myös nykyhetken, ja se vie minut takaisin johonkin menneeseen.

Toisin sanoen se palauttaa mieleeni muiston jostain entisestä minästä, joka on jo lakannut olemasta, tai jota ei oikeastaan koskaan ollutkaan. Transyhteisöissä on tyypillistä käyttää valittua nimeä edeltävästä, useimmiten syntymässä annetusta nimestä termiä 'deadname'. Transsukupuolisilla nimellinen kuolema on jo ikään kuin tapahtunut, ja abjektio tuo sen takaisin menneisyydestä nykyhetkeen.

Pyrin teoksillani luomaan yhteyksiä sukupuolen ja kokemani abjektion välille. Teosten nimet juontavat juurensa Kristevan esseestä. Opinnäytetyön tarkoituksena ei ole "kuvittaa" Kristevan käsitteitä tai tehdä konkreettiseksi käsitteitä juuri siinä merkityksessä, missä Kristeva on niitä käyttänyt tai määritellyt, vaan luoda nimien avulla semioottisia siltoja ja uusia tulkin-toja keholle.

2.3 Sukupuolesta ja kyborgista

Feministi ja teoreetikko Donna Haraway (2016, 6–68) määrittelee Kyborgimanifestissaan kyborgin fiktioksi, joka ilmentää sekä sosiaalista että kehollista todellisuutta. Kyborgissa tiivistyy sekä mielikuvitus että materiaallinen, eletty todellisuus, eikä se kaihda ristiriitoja ja vastakkaisuuksia vaan yhdistelee niitä. Kyborgi on sukupuolen jälkeisessä maailmassa oleva olento. Haraway käyttää manifestissa kyborgin käsitystä ironisesti ja monitasoisesti, pääosin kuitenkin viitaten vertauskuvallisesti naissukupuoleen ja vastalauseena hegemonisten feminististen 'liikkeiden' tapaan tyypistää, rajoittaa ja määrittää naiseutta ja feministisiä tavoitteita yhdeksi kamppailuksi. Taiteellisen työskentelyn lopputuloksena syntyneet ei-sukupuoliset tai sukupuolen jälkeiset keholliset teokset voi tulkita ikään kuin ilmentyminä uudesta kyborgi-identiteetistä. Lisäksi sovelsin opinnäytetyössäni käsitystä kyborgista syn-teettisenä eli erilaisia ajatuksia yhdistelevänä prosessina, jossa hyväksytään eriävyydet niiden ratkaisemisen sijaan.

2.4 Sukupuolen jälkiä kuvataiteessa

Hain opinnäytetyötä tehdessäni aineistoksi pääsääntöisesti taiteilijoita ja teoksia, jotka ovat käsitelleet kehon muuntamista ja muuntumista. Lisäksi etsimissäni teoksissa pyritään esit-tämään kehoa tavalla, jossa se toimii merkkinä jollekin muulle asialle kuin itselleen.

Opinnäytetyön kannalta aihe on oleellinen siksi, että kehon muuntumisessa usein tulevat ilmi ne piirteet jotka vaikuttavat sukupuolen tulkintaan.

Esmay Wagemans

Sci-fi -taiteilija Esmay Wagemansin teokset tutkivat kehoa futuristisesta, trans- ja posthumanistisesta näkökulmasta. Wagemans muokkaa harts- ja silikonivaloksillaan sekä erilaisilla muovisilla lisäkkeillä kehoa ja puskee sitä kohti epäinhimillistä futuristista kehollisuutta.

Wagemans kertoo Something Curated -verkkojulkaisun (2020a) haastattelussa myös viitattavansa teoksillaan Harawayn Kyborgimanifestiin. Hän toteaa uskovansa ihmisen olevan paitsi toisista olennoista riippuvainen, sosiaalinen olento, myös eräänlainen fiktio. Wagemansin mukaan Haraway pitää kyborgia fiktiivisenä kuvana, joka toisaalta ilmentää ihmisen sosiaalista ja fyysistä todellisuutta.

Wagemansin teoksissa (kuva 1) huomionarvoista on tapa, jolla ne hyödyntävät feminiiniseksi miellettyjä elementtejä kuten pastellisävyjä ja akryylikynsiä ja luovat silti esteettistä kyborgia; juuri tässä representaation ja käsitteellisen presentaation yhdistelmässä kiteytyy Harawayn käsitys kyborgista sekä mielikuvituksellisena ja kehollisena entiteettinä.

Kuva 1. Esmay Wagemans, Future skin hand glove, 2017, käsine (Something Curated 2020b)

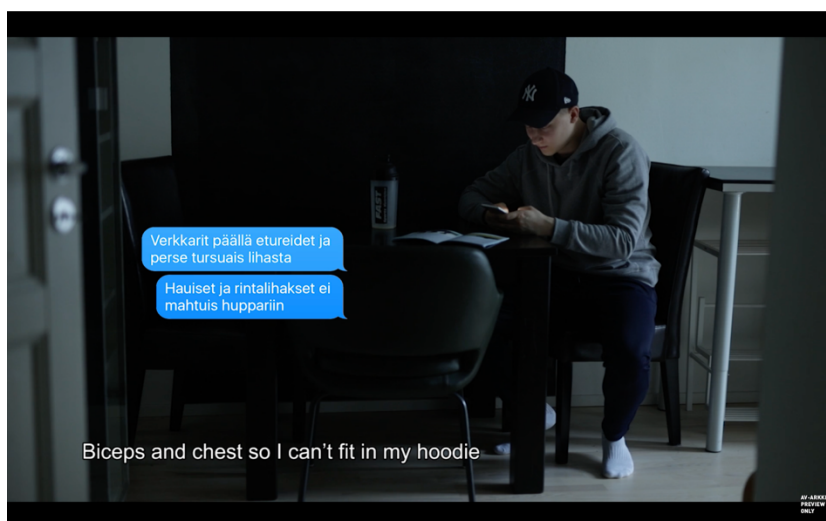
Artor Jesus Inkerö

Muunsukupuolinen taiteilija Artor Jesus Inkerö kertoo Collectors Agenda -median (Kyllönen 2021) haastattelussa kokonaisvaltaisesta ja pitkäaikaisesta kehoprojektistaan, jossa hän on käyttänyt kehoaan alustana taiteelleen. Inkerö kertoo työstäneensä kehoaan ja

sukupuolista olemustaan maskuliiniseksi arkisin elein, kuten esimerkiksi kehonrakennuksen avulla, muuttamalla vaatetustaan sekä kielenkäyttöään. Tätä maskuliinisuutta tutkiskelevaa kehoprojektiaan hän hyödyntää poikkitaiteellisesti eri välinein.

Inkerön teoksissa ja tavassaan kuvailla taiteellista työskentelyään on kiehtovaa kehon käyttäminen sitä ympäröivän arjen ja maailman peilinä. Kuva 2 on pysäytyskuva kohdasta 00:27 Inkerön videoteoksesta Swole.

Inkerön kehoprojekti tuo mieleen näyttelijä Christian Balen äärimmäiset keholliset muodonmuutokset elokuvaroolejaan varten. Näyttelijälle rooliin omistautuminen ja itsensä sairaalolaisen laihaksi laihtuttaminen ovat keinoja löytää jäljittelyn kautta hahmon syvempi sisäinen totuus tai olemus, mutta sen totuuden löytäminen on vain väline, jota Bale käyttää näyteläkseen mahdollisimman uskottavalla tai uskollisella tavalla. Inkerölle roolin performoiminen ja performanssin kautta saatu ymmärrys maskuliinisuudesta ja sen kehollisesta kokemuksesta vaikuttaa olevan itse tarkoitus – vaikka hän avaakin kokemusta taiteessaan.

Kuva 2. Artor Jesus Inkerö, Swole, 2017, video (mukailtu Inkerö 2017)

Berlinde de Bruyckere

Berlinde de Bruyckere on kuvanveistäjä ja installaatiotaiteilija, joka tekee muun muassa vahasta ja eläinten nahkasta usein monumentaalisia veistoksia, jotka ovat hajoamisen tai rappeutumisen partaalla. Teoksessaan Lost II (kuva 3) de Bruyckere esittää aitoa hevosenahkaa käyttäen pöydälle luhistuneen ja vääntyneen hevosen. De Bruyckeren teoksissa materiaalit ovat merkittävässä osassa. Teos herättää yhtäältä vastenmielisyyttä, ehkä jopa kuvottaa. Kuollut hevonen on groteski; se tuntuu muodottomine ja vääntyneine torsoineen rikkovan luonnonjärjestyksestä. Teoksen herkkä asettelu ja levollinen asento mahdollistavat kuitenkin myös romanttisempia tulkintoja.

De Bruyckere kertoo Hyperallergic-lehden (2016) haastattelussa, että kun hän hakee uuden teoksen materiaaliksi kuollutta hevosta, hänen on ensiksi rakastuttava hevoseen; teosta ei synny ilman ensirakkautta.

Kuva 3. Berlinde de Bruyckere, Lost II, 98 cm x 152 cm x 164 cm, installaatio (Hauser & Wirth 2016)

Rakkaus näkyy teoksessa. De Bruyckeren hajoamisen ja jo hajonneen estetiikassa on tragediaa ja vaikuttavaa, ylevää teatraalisuutta. Lepäävä asento muistuttaa maalausperinteen naisfiguuria. Lost II -teokseen sopii luontevasti kyborgifeministinen tulkinta naisellisuuden tai ei-miessukupuolen kautta, kun sitä vertailee esimerkiksi Artemisia Gentileschin maalukseen Amorista ja Venuksesta (kuva 4).

Kuva 4. Artemisia Gentileschi, Amor ja Venus, 131 cm x 177 cm, öljy kankaalle (Virginia Museum of Fine Arts)

Kuten de Bruyckeren hevosesta, myös Amorista ja Venuksesta on luettavissa rakkaus ja ymmärrys esineellistettyä kohtaan. Gentileschin maalauksessa Venus makaa sängyllä levollisen näköisenä. Teoksen on oletettavasti tarkoitus olla aistillinen, mutta minusta maalaus on levoton ja epämiellyttävä, traagisella tavalla kaunis. Taka-alan tumma maisema, Venusta valvova Amor ja maalauksen vahvat kontrastit luovat maalaukseen teatraalisuutta ja uhkaavaa vaikutelmaa. Venus vaikuttaa antautuneelta työn tilanteen vauraan miehen katseelle; objektin asemaan alistuneelta.

3 Muotista teokseksi

Opinnäytetyön taiteellinen osuus koostuu sarjasta kolmiulotteisia, tilallisia teoksia, joissa käytin materiaaleina pääasiassa lateksia. Päädyin lateksin pariin sattumalta ja täysin suunnittelematta, ja työskentely opinnäytetyön parissa oli käytännön tasolla uuteen materiaaliin tutustumista ja sen ominaisuuksiin perehtymistä. Käyttämäni lateksi on esikäsiteltyä ja itsestään vulkanisoituvaa, erityisesti kipsisistä kappaleista muottien tekoon tarkoitettua materiaalia. Työskentelymenetelmäni seurasivat tätä käyttötarkoitusta, mutta muottimateriaalista tulikin opinnäytetyössäni teos itsessään.

Muotti on teoksen valmistusvaiheessa välivaihe. Muotilla voi olla useita tarkoituksia: se voi jäljentää kappaleen äärimmäisen tarkasti ja toisintaa kappaleen kaksiulotteista pintaa sekä kolmiulotteista muotoa. Muotilla voidaan tuottaa useita lähes identtisiä kappaleita. Se sisältää paitsi jäljen toistettavasta kappaleesta, se myös tuottaa jälkiä siihen syötettyyn aineeseen. Muotti on siis pääosin väline; vain harvoin itsessään tärkeä kappale. Muotin merkityksellistäminen ja nostaminen tarkastelun kohteeksi itsessään seuraa toteutuksen tasolla ajatusta sukupuolesta jälkenä, ja jälkiä toistavana ja toisintavana konstruktiona.

4 Teokset

4.1 Kaikkiin suuntiin kerralla

Teos on kasa ohuita lateksisia valoksia etusormesta. Valmistin lateksiset sormet upottamalla tikkujen päähän valettuja kipsisormia nestemäiseen lateksiin. Valoin sormet alginaatista valmistamiini muotteihin. Lateksista muodostui kipsikappaleen päälle kerros, jonka rakennetta varioin puhaltamalla tyhjällä palloruiskulla ilmaa. Tämän jälkeen annoin sormien kuivua vähintään puoli tuntia (kuva 5). Kun lateksi oli kauttaaltaan kovettunut, pystyin irrottamaan sen sormesta. Osan sormista kastoin kerroksen kovetuttua uudelleen lateksiin, jolloin lateksikerroksesta tuli paksumpi, kestävämpi, ja sen luonnollinen meripihkan väri alkoi tulla näkyviin.

Lateksi on visuaalisesti kiehtova ja ensisilmäyksellä hiukan vieras tai vaikeasti tunnistettava materiaali. Sen ohuus ja kyky toistaa tarkasti sormen jokainen ura ja muoto luovat vaikutelmaa luodusta nahkasta. Luodun nahan määrä puolestaan synnyttää ajatuksia toistuvasta uudelleen luomisesta ja muutoksen prosessista, ja pitkälle viety toisto toisaalta ylikuormittaa ja synnyttää inhoa, kummastusta tai jopa ahdinkoa.

Kuva 5. Kollaasi lateksikappaleiden valmistusvaiheista

Esitin teoksen ensimmäisen kerran tammi–helmikuussa Titanik-galleriassa, näyttelyssä Gentle Gestures – Nonbinary Conceptions of Difference. Titanikissa Kaikkiin suuntiin kerralla -teos oli esillä nimettömänä ja tilaan parhaiten sopivassa muodossa installoituina tilateoksena. Kuvassa 6 on näkymiä teoksesta.

Kuva 6. Kaikkiin suuntiin kerralla esillä Titanik-galleriassa

Olin erittäin tyytyväinen teoksen installaation Titanikissa. Lasi ja lateksi käyvät materiaalista dialogia. Lasi tässä kontekstissa tuntuu menettävän objektin asemansa ja hajoavan pelkäksi heijastukseksi, valoksi ja varjoksi. Esitin kasan sormia valkoisen seinän eteen lattialle asetetun lasisen kuvun päällä. Lasiseen alustaan osuvasta valosta piirtyi seinälle heijastus ja heijastuneen ruudun sisällä sormikasan varjo. Lasiin sekä lattialle syntyi kiehtovia heijastuksia, jotka rikkoivat tilan tuntua, antoivat sormista koostuvalle massalle leijuvan vaikutelman ja häivyttivät lasikupua lähes aineettomaksi. Lasikuvun reunan alle jäi kupua siirtäessä yksi sormi, jonka päätin jättää kysymyksiä herättäväksi elementiksi. Yksinäinen sormi kyseenalaisti läheltä katsottuna lasikuvun aineettomuuden vaikutelmaa ja loi sille painoa.

4.2 Revitty

Pidin aluksi Revittyä (kuva 7) epäonnistuneena, sillä tavoitteenani oli kokonaisen ja ehjän käden valaminen.

Kuva 7. Revitty

Teoksesta on tunnistettavissa sormet, mutta muuten se ei muodoltaan muistuta kättä ollenkaan. Lateksin väri on epätasainen ja laikukas, osittain kalpea ja osittain punertavan meripihkan sävyinen. Kappaleen yläosaan on kiinnitetty avoin hopearengas, josta teos roikkuu siimalla seinää vasten. Kastoin ensin kokonaista kipsistä valettua kappaletta lateksiin, mutta se osoittautui hankalaksi; ensinnäkin asettunutta lateksia oli hankala irroittaa ehjänä, ja toiseksi silloinkin kun lateksin sai irroitettua kokonaisuena, irtoilivat jäykät kipsisormet käsistä. Käden muodon hajoaminen tukee kuitenkin visuaalisesti ajatusta hajoavasta sukupuolesta. Nimi Revitty korostaa repimistä jo tehtynä tekona.

4.3 Merkityksetön paino

Osa I

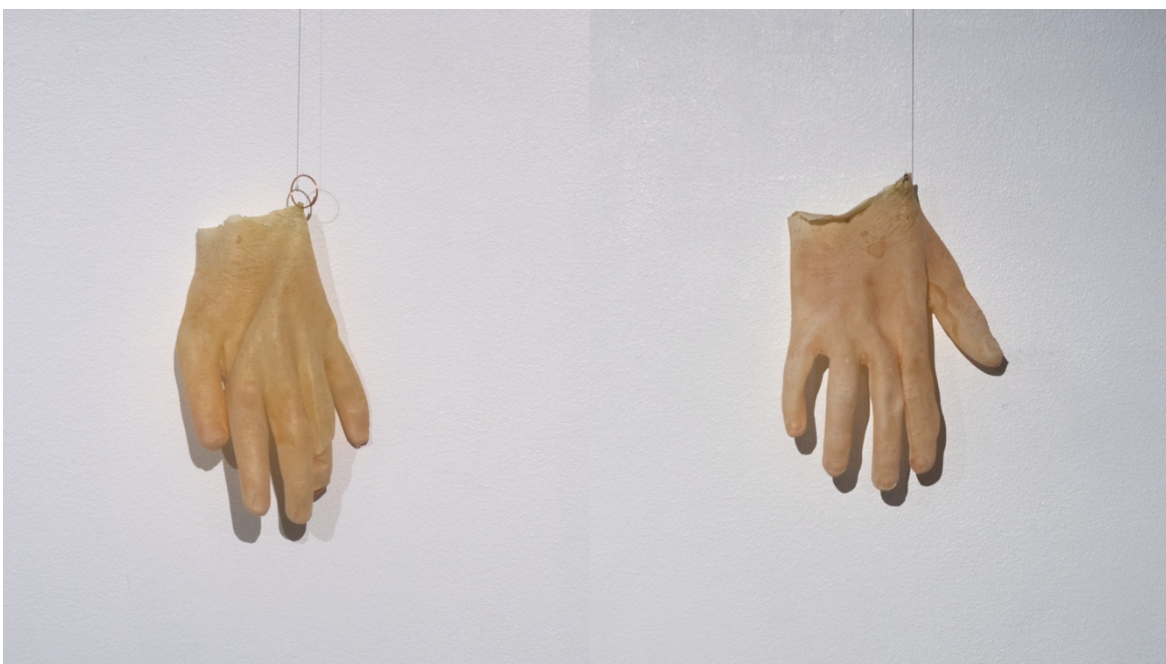
Teoksissa Merkityksetön paino I–III (kuva 8) halusin tuoda lateksin rinnalle jonkin lateksia muokkaavan elementin. Teokset ovat ikään kuin sarja sarjan sisällä. Sarjan ensimmäisessä osassa lisätty elementti on malmikivi. Kivi on peräisin kuparikaivoksesta ja sisältää siis oletettavasti kuparia, mikä yhdistää materiaalia muissa teoksissa käyttämiini metalleihin. Nimi on ironinen, sillä paino on kaikkea muuta kuin merkityksetön. Kivi ei paina kättä alas ulkoa, vaan sisältäpäin; samalla se muotoilee kättä.

Kuva 8. Merkityksetön paino I

Osat II–III

Toisessa ja kolmannessa teoksessa (kuva 9) paino on kevyempi ja näkymättömämpi.

Kuva 9. Kollaasi teoksen Merkityksetön paino osista II ja III

Käytin teoksissa pieniä palasia vuorikidettä. Kivi on läpinäkyvää, ja se saa aineettomia ominaisuuksia. Katsojalle näkyväksi jää ainoastaan kiven paino, joka antaa roikkuvalle kädelle muodon, ja kiven lateksia vääristävä ja venyttävä voima. Vaikutus on päinvastainen

ensimmäiseen osaan, jossa kiven voima ja painovoima ovat häivytetty jättäen jälkeen vain sen materiaalisen ulottuvuuden.

4.4 Väännetty

Väännetty (kuva 10) on toinen sarja sarjan sisällä. Merkityksettömän painon tavoin se koostuu kolmesta teoksesta, joista yksi on seinällä ja kaksi jalustalla.

Kuva 10. Väännetty, Osa I–III

Väännetty-teoksissa tavoitteeni oli tuoda esille pukemisen ja riisumisen prosessia. Osa I on puettava rannekorun tavoin, eli sitä voi kantaa mukanaan. Osat II ja III sen sijaan näyttävät riisutuilta ja hylätyiltä.

4.5 Kokonaisuudesta

Opinnäytetyön taiteellisen osuuden tavoitteena oli kuvitella uudenlaisia sukupuolikäsityksiä; halusin yhtäältä esittää sukupuolen käsitteenä inhottavana ja hyljeksittävä asiana, ja toisaalta kuvata sukupuolen kokemusta tai identiteettiä jatkuvana luomisen, hylkäämisen ja hylätyn uudelleen löytämisen synteettisenä prosessina. Kuvassa 11 on näkymä valmiista ripustuksesta Imatran taidemuseossa.

Kuva 11. Teokset ripustettuna opinnäytetyönäyttelyssä Imatran taidemuseossa

Vaikka teokset ovat selkeän kehollisia, mielestäni niitä ei lueta kirjaimellisesti kehon representaatioksi vaan ne tuntuvat esittävän jotain muuta. Teoksissa kiteytyy kyborginen eriävien sukupuolisuuden näkemysten ja kokemusten yhdistäminen.

5 Yhteenveto

Pyrin opinnäytetyölläni kyseenalaistamaan binääristä ja biologista sukupuolta, merkittävänä ihmistä määrittelevänä tai edes todellisena ilmiönä. Halusin opinnäytetyölläni esittää, että toisenlainen kehollisuus on mahdollinen.

Taiteellinen prosessini opinnäytetössä oli kokeileva ja dialektinen, käsitteellisen ja materiaalsen välinen vuoropuhelu, jota ohjasi jatkuva teoksen taiteellinen, kriittinen tulkinta. Prosessia voisi kuvailla myös epävarmaksi tai tietämättömyydestä syntyväksi. Vaikeinta kokeilevassa ja kriittisessä, jatkuvasti mukautuvassa ja dynaamisessa taiteellisessa työskentelyssä on määrätietoinen eteneminen alkuvaiheessa vallitsevan epäröivän, epävarman ja tiedostamattoman vaiheen ihanteellisesta teossuunnitelmasta kiertoteiden kautta kohti lopputulosta, joka vastaa tavoitteita tavoin, joita ei työskentelyn alussa olisi voinut ennakoida.

Mielestäni onnistuin tavoitteessani hyvin. Teokset eivät ehkä avaudu katsojalle heti sukupuolisuutta tai identiteettiä käsittelevänä, ja sainkin kritiikissä palautetta, että teosten yhteydessä voisi olla jotain aineistoa, lukuohjetta, joka ohjaisi ja auttaisi katsojaa tulkitsemaan teoksia. Pidän ajatusta kiinnostavana, ja aion kokeilla tätä jatkossa.

Opinnäytetyön prosessin aikana opin päästämään irti tarpeesta ratkaista kaikkia konflikteja ja ristiriitaisuuksia ja antaa niiden rikastaa teossarjan tulkintoja.

Lähteet

Berger, P. & Luckmann, T. 1999. *The Social Construction of Reality*. Lontoo: Penguin Books.

Kristeva, J. & Roudiez, L. 1982. *Powers of Horror*. New York: Columbia University Press.

Tieteen termipankki 2021. Kirjallisuudentutkimus: toinen. Viitattu 10.3.2021. Saatavissa <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:toinen>

Haraway, D. 2016. *Manifestly Haraway: The Cyborg Manifesto*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Something Curated 2020a. Interview: Sci-Fi Artist Esmay Wagemans On Anthropomorphism & Human Cyborgs. Viitattu 4.11.2020. Saatavissa <https://somethingcurated.com/2020/10/22/interview-sci-fi-artist-esmay-wagemans-on-anthropomorphism-human-cyborgs/>

Something Curated 2020b. Viitattu 4.11.2020. Saatavissa https://somethingcurated.com/wp-content/uploads/2020/10/43820733_203842717057357_7249421190920404992_n.jpg

Kyllönen, R. Collectors Agenda. In the Studio: Artor Jesus Inkerö. Viitattu 10.3.2021. Saatavissa <https://www.collectorsagenda.com/en/in-the-studio/artor-jesus-inkerö>

Inkerö, A. 2017. Swole. Viitattu 9.3.2021. Saatavissa <https://www.av-arkki.fi/fi/works/swole/>

Murakami, K. 2016. Berlinde De Bruyckere's Beloved Corpses. Viitattu 24.3.2021. Saatavissa <https://hyperallergic.com/285598/berlinde-de-bruyckeres-beloved-corpses/>

Hauser & Wirth. Viitattu 8.3.2021. Saatavissa <https://www.hauserwirth.com/artists/2782-berlinde-de-bruyckere>

Virginia Museum of Fine Arts. Viitattu 10.3.2021. Saatavissa <https://www.vmfa.museum/piction/6027262-7901051/>